Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

Ч. 185. Ч. 190. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 190. VOL. LXII.

ЗДА ПРОДАЮТЬ ЗАКОРДОНОВІ НАДВИШКУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Денвер, Колорадо. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон поінформував президента Айзенгавера, що закінчуються переговори в справі продажу закордонним державам надвишки харчових продуктів на суму 384 мільйонів долярів. Цей продаж відбувається згідно з ухвалою Конгресу, який уповажнив президента Айзенгавера продати закордонним державам харчових продуктів на суму 700 мільйонів долярів, подарувати тим країнам, які потерпіли внаслідок стихійних катастроф, харчові продукти на суму 300 мільйонів долярів. Таким чином ЗДА позбулися б харчових продуктів на суму одного більйона долярів. Ця надвишка харчових продуктів виникла внаслідок державної допомоги фармерам, на яку то ціль уряд видав вже в тому фінансовому році, що закінчився 30 червня цього року, понад 6 більйонів долярів, це значить майже два рази стільки, що в році, який закінчився 30 червня 1953 року. Бенсон інформував президента Айзенгавера, що переговори про продаж харчів ведуться з Англією, Японією, Еспанією, Юґославією, Пакістаном і Чіле. Ці держави платитимуть [illegible]канські харчі своєю [illegible] валютою, а не доля[illegible]А видаватимуть цю [illegible]юту на допомогу за[illegible]жавам та на [illegible] 185 мільйони долярів, одно[illegible]ни за 87 мільйонів і товщів та оливи за 50 мільйонів долярів. Секретар рільництва Бенсон ще не може сказати, скільки ЗДА втратять на цій торговельній трансакції, бо майже всі харчі дорожчі в ЗДА в порівнянні з цінами на світовому ринку. Тільки ціна на бавовну майже така сама як на світовому ринку. Ці харчі мають продати і подарувати впродовж трьох років, але секретар рільництва Бенсон думає, що це можна буде здійснити в коротшому часі, бо впродовж одного року. Немає обмеження скількости харчів, яку можуть купити окремі країни. Продаж відбуватиметься при допомозі приватних американських фірм. Цей продаж відбувається тому, щоб достосувати американську харчову продукцію до світового ринку, і щоб здобути закордонні ринки для американської харчової продукції. Незабаром секретар рільництва повідомить продуцентів вовни в ЗДА, яку даватиме їм допомогу на підтримку цін на вовну, щоб вони могли випродукувати річно 300 мільйонів фунтів вовни для оборонних цілей країни і щоб могли з успіхом конкурувати з закордонними продуцентами вовни. Власники вовни, починаючи з найближчим роком, продаватимуть вовну на вільному ринку, а від уряду діставатимуть ту різницю в ціні, яка заіснує між цінами на вільному ринку і тією ціною, яку визначить секретар рільництва. Допомога на підтримку цін на вовну може доходити до 110 відсотків паритету. Це [illegible] вовни [illegible] 59 центів, коли паритет виносив 90 відсотків.

Лікарі ствердили чудовий стан здоров'я президента

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер перейшов чергову провірку свого здоров'я, і при цій нагоді лікарі ствердили, що стан його здоров'я чудовий. 14-го жовтня президентові сповнюється 64 роки життя. Заступник пресового секретаря Білого Дому Меррі Снайдер видав з цього приводу такий комунікат: „Особистий лікар президента генерал - майор Говард С. Снайдер повідомив мене, що всі ляборатopійні перевірки дали нормальні висліди. Всі обсервації вказують на те, що стан здоров'я президента чудовий". Наприкінці ц. р. відбудеться нова перевірка здоров'я Айзенгавера, і тоді Білий Дім видасть докладніший звіт.

Передбачають пошесть ґрипи цієї зими

Вашинґтон. — Лікарі передбачають цієї зими пошесть інфлюенци. Уряд охорони здоров'я не зайняв становища до цих передбачень, але один із працівників цього уряду заявив, що вірус ґрипи типу „А" з'являється переважно кожної другої зими, а тому, що попередньої зими ґрипи в Америці не було, цієї зими можлива її поява. Є ще й друга ознака, що цього року можлива пошесть інфлюенци. Цього літа панувала ґрипа в Південній Африці і в Австралії (там тоді була зима), а після такого літа звичайно взимі появляється ґрипа і в північній півкулі. Департамент оборони ,мабуть, погоджується з цими передбаченнями, і тому зарядив, щоб до 15 листопада всі вояки американських збройних сил були нащеплені проти інфлюенци. Останній раз шаліла інфлюенца в ЗДА в січні 1953 р. і на прикінці 1952 року. Тоді армія не нащепила вчасно вояків, і тому тепер зарядила щепленя перед 15 листопада. Лікарі твердять, що хоч справа щеплення проти ґрипи ще добре не вияснена, одно певне, що безкорисна річ щепити тоді, коли вже появиться пошесть.

В АМЕРИЦІ

● **Ґватемальський президент** Кастілльо заявив, що впродовж трьох місяців він очистив країну від комуністів, збалянсував державний бюджет і тепер здійснює програму піднесення життьової стопи населення.

● **Засуджений на досмертне** ув'язнення 31-річний Кеннет Ґестінґс просить, щоб його повісили, бо в тюрмі (Айдаго) його переслідує дух спільника, якого він вбив.

● **Армія має замовити** 1,800 танків марки М-48 в фірмі Крайслера в Нюарку, Делевер. Ці танки коштуватимуть 200 мільйонів долярів.

● **38-річний вдовець і батько** шістьох дітей, Олвей Дж. Вітмер із Мериленду, одружився з 14-річною Метті Перл Геррін із Арлінґтону в Верджінії. Судовий урядовець припинив порушене проти нього слідство, довідавшись, що бабуся панни Геррін дала дозвіл на шлюб своєї внучки. Найстарша дитина Вітмера на рік старша від своєї мачухи.

● **Наймолодший син** президента Ф. Д. Рузвелта — Джан Рузвелт заявив, що він знову вестиме виборчу кампанію за республіканськими кандидатами, як це робив 1952 року. Він не буде аґітувати в стейтах Ню Йорк і Каліфорнія, бо там кандидують його брати Ф. Д. Рузвелт, молод., і Джеймс Рузвелт з демократичних лист. Це негарно — сказав він — щоб брат поборював брата.

● **Англійський архиєпископ** із Кентербері д-р Дж. Френсіс Фішер, виїжджаючи з Ню Йорку додому, заявив журналістам, що з комуністами треба торгувати, бо християнство не забороняє приставати з грішниками. І проти Христа виступали за те, що Він розмовляв з грішниками і митарями.

● **В попередньому тижні** число робітників, в стейті Ню Йорк, які просили про допомогу на безробіття, впало до найнижчого рівня в цьому році і становило 228,000. В червні цього року це число було найвище: 350,000

Атомовий підводний човен розпочав службу в американській фльоті

Ґротон, Коннектикат. — Атомовий підводний човен „Навтілюс" розпочав службу в американській воєнній фльоті і започаткував нову добу в історії фльоти, бо це перший атомовий корабель у світі, порушуваний атомовою енерґією. Адмірал Джеролд Врайт сказав у своїй промові: „Сьогодні фльота ЗДА робить перший новий крок у своїй історії". Врайт мав заявити, що головне призначення „Навтілюса" — це нищити совєтські підводні човни". Та хоч це речення було написане в приготованій промові, то адмірал Врайт його не виголосив у своїй промові. Врайт казав, що Совєти мають від 350 до 400 підводних човнів, з того принаймні 40 таких, які можуть плисти далеко від своїх баз.

В 1956 році Совєти осягнуть вершок зброєння — каже Фінлеттер

Вашинґтон. — Секретар летунства за президента Трумана (1950 до 1953) Томас К. Фінлеттер написав книжку під заголовком „Сила і політика", в якій твердить, що ЗДА мусять бути приготовані на те, що Совєти в 1956 році осягнуть вершок у продукції атомової зброї і матимуть стільки далеколетних бомбовиків та водневих бомб, що зможуть знищити більші міста і промислові осередки цієї країни. Фінлеттер домагається, щоб ЗДА до того часу створили ще більшу повітряну та атомову силу, щоб остерегти проти війни совєтських провідників. ЗДА повинні домагатися заборони дальшого атомового зброєння, а якщо цього осягнути не вдасться через спротив Совєтів, то розбудувати так свою оборону, щоб бути забезпеченими на випадок комуністичної агресії.

Скреслено комуністичних кандидатів із виборчих списків

Трентон, Н. Дж. — Трентонський суд наказав скреслити з виборчого списку прізвище Берта Солвена, який хотів кандидувати від комуністичної партії на становище урядовця в повіті Мерсер. Урядовець цього повіту Алберт Ґ. Ріс наказав скреслити з виборчого списку прізвище Б. Солвена, бо протикомуністичний закон, прийнятий Конґресом ,називає комуністичну партію не політичною організацією, а знаряддям змови, що має своїм призначенням повалити теперішній демократичний уряд ЗДА .Солвен заскаржив до суду рішення Ріса, але суд затвердив рішення повітового урядовця і наказав скреслити з виборчого списку комуніста Берта Солвена. Те саме сталося з кандидатурою Чарлза Носсера, який хотів кандидувати у повіті Ессекс, Н. Дж.

Симон Бояк помер, не виявивши свого вбивника

Феніксвілл, Па. — Симон Бояк, український фармер, якого три дні тому облив бензиною і підпалив відомий йому злочинець, помер у шпиталі в Феніксвіллі, не виявивши прізвища свого вбивника. Бензина загорілась від цигарки і шкіра Бояка була попечена на 90 відсотків її поверхні. Після того, як його привезли до шпиталю, він заявив, що знає прізвище злочинця ,але боїться виявити його і зробить це аж перед смертю. Лікарі йому заявляли, що він напевно вмре, але він таки не назвав злочинця, хоч до цього його намовляла жінка і два сини. Родина і лікарі не могли зрозуміти страху Бояка.

Ів. Шанський кандидує на федерального посла в Канаді

Паплерфілд, Ман. — Іван Шанський з Вінніпеґу, відомий громадський діяч і віцепрезидент Ліберального Товариства в Манітобі, кандидує на федерального посла в доповнюючих виборах. Його вибрали на кандидата 23 вересня на конвенції Ліберальної партії в Селкирк, де, в зв'язку з смертю посла Р. Дж. Вуда, вибирають нового посла. Вибори відбудуться 8 листопада.

„Третє покоління", що може бути прикладом і для першого

На фото — три юнаки, брати Іван, Ярослав і Григорій Ґуттер з Джерзі Сити, сини п. і п-ні С. Ґуттерів та внуки відомої нашої давньої громадянки п-ні Ксені Барна, є вже „третім розділом" українців в Америці, бо й батьки їхні тут народились, але своєю прив'язаністю до української культури і українських традицій вони могли б дати приклад і декому з найновішого прошарку української іміґрації. Очевидно, що свій зв'язок з українством вони завдячують в першу чергу своїй свідомій матері та своїй „родинній традиції". Спільно або одинцем вони виступали на численних українських імпрезах, включно з відомими „Гомонами України". Їх часто можна побачити на телевізії, як вони виконують українські народні танки, або почути в радіо, як співають українські пісні, вони є членами УНСоюзу та багатьох юнацьких клюбів і організацій та справжньою гордістю в першу чергу своїх батьків, а в дальшому теж і всієї громади. Можуть послужити найкращим прикладом доброго релігійного і національного виховання.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗРОБИЛА ВИРІШНИЙ ПОСТУП

Лондон. — Лондонська конференція 9-ти держав а саме: Англії, ЗДА, Франції, Італії, Західньої Німеччини, Голляндії, Бельгії, Люксембурґу і Канади, — зробила такий поважний поступ, що передбачується закінчити її вже наприкінці цього тижня. Конкретно: прийнято в принципі проєкт про дозвіл Західній Німеччині на частинне озброєння в рямцях Північно-Атлантійського Пакту і 9 держав дадуть вказівку своїм представникам в Раді НАТО, щоб вони приготовили детальні пропозиції на найближчу Раду НАТО, яка має зійтись в жовтні ц. р. Затверджено проєкт протоколу про поширення Брюссельського пакту також на Італію і Західню Німеччину і рішено передати той проєкт до постійної комісії, існуючої при Брюссельському пакті для зладження остаточної редакції. Прийнято в принципі проєкт, предложений бельгійським міністром закордонних справ про контролю, висоту і виряд европейських континентальних армій згідно з цифрами з Европейської Оборонної Спільноти. — Канцлер Аденауер заповів проголошення західньо-німецьким урядом заяви, яка підкреслилила б підпорядкування західньо-німецької політики принципам чартеру Об'єднаних Націй і вживання збройної сили виключно лише в оборонних цілях на випадок неспровокованого нападу на Західню Німеччину. На Лондонській конференції запанувала атмосфера взаємного довір'я і пошани — твердять закордонні кореспонденти. Мендес-Францові буцім-то вдалося переконати канц. Аденауера, що він, французький прем'єр, зовсім не є ґерманофобом, як його представила частина преси. Всі міністри закордонних справ снідають і обідають разом, але водночас важко працюють в різних комісіях і на пленарних засіданнях. Черчил видав був для членів Лондонської конференції великий парадний обід. Державний секретар Доллес сподівається в суботу відлетіти назад до Вашинґтону.

Мендес-Франс здобув дипломатичну перемогу

Париж. — У коментарях до заяв державного секретаря Доллеса й англійського міністра Ідена, французька преса цитує англомовні голоси, а також сама відзначає дипломатичну перемогу Мендес-Франса ,який у Лондоні осягнув те, чого не зміг був осягнути його попередник, міністер Бідо на Вермудській конференції у грудні минулого року. Бідо, мовляв, домагався того самого — запевнення від Англії, що вона триматиме в Европі свої війська доти, поки вважатимуть за потрібне самі европейські держави, і щоб сила англійських та французьких військ на европейському континенті рівноважила силу німецької оновленої армії. Тоді, на Бермудах, американці не підтримали французів, а Черчил спротивився всяким додатковим зобов'язанням. Тепер, мовляв, Мендес - Франс осягнув те, чого англійці не хотіли дати Европейській Оборонній Спільноті. Прихильники Мендес - Франса вважають, що він вернеться з Лондону із скріпленим авторитетом і зможе перевести у французькому парляменті Лондонську умову без великих труднощів.

Шеф французької поліції бporониться перед закидом комунізму

Париж. — Шеф французької політичної поліції, Рожер Вібо, заскаржив до суду за наклеп недавнього інспектора політичної поліції Діда, який оприлюднив, що він, Дід, сконфіскував був у комуністів список членів поліції - комуністів, на якому фіґурувало й прізвище Вібо. Цей останній зажадав у своїй судовій скарзі відшкодування у висоті 150,000 дол. за шкоду, спричинену йому закидом, що він комуніст. Ця справа викликала великий розголос ревеляціями про впливи комуністів на керівних становищах французької поліції. Видано наказ арештувати одного журналіста, що передав був б. інспекторові Дідові таємний документ з засідання державної ради. Суд викликав багатьох свідків, м. ін. міністра внутрішніх справ.

„Канадійський Горожанин" замість „Українського Робітника"

Торонто, Канада. — В Торонті почав виходити тижневик під назвою „Канадійський Горожанин", що його видає „Ди Кенедієн Мосаїк Пабліш інґ Компані". Це є не новий часопис, а продовження „Українського Робітника", що деякий час виходив під назвою „Український Християнський Робітник". Про „напрямні" цього часопису пишеться в редакційній статті його першого числа таке: „Прийшов час, щоб в Канаді серед багатьох українських пресових видань, відданих из загал справам коли не виключно релігійним то українсько - партійним, або европейсько-ідеологічним, — виходив тут стало бодай один часопис, який присвятив би себе службі і правам виключно канадійських горожан українського походження.. Чисельна сила, організованість, здобутки для Канади, поступ і права до абсолютної рівности українських громадян, — домагаються окремого органу, такого, як цей". Редаґує цю газету В. Босий, не працює в ній Ю. Бескид-Тарнович.

Українське жіноцтво Ню Йорку єднається для святкування ювілею

Ню Йорк. — Дня 26 вересня відбулася тут, з ініціятиви Союзу Українок Америки, спільна нарада місцевих жіночих організацій в справі відсвяткування 70-річчя українського жіночого руху. В нараді взяли участь представниці таких місцевих жіночих і мішаних організацій: „Самостійного Золотого Хреста", відд. 1, 24 й ім. Ольги Басараб; „Союзу Українок Америки ,"відді. 1, 3, 4 ,і 8; „Українського Золотого Хреста", відд. 1; „Гетьманської Організації"; „Негайної Помочі"; „Обнови", ООЧСУ, деяких відділів УНС і „Провидіння", ПАБНА, Т-ва б. Вояків УПА; Т-ва б. Політв'язнів та СУМА. У вислідї нарад рішено спільними силами відзначити 70-річчя українського жіночого руху одним спільним концертом і бенкетом. Рівночасно створено місцевий Ювілейний Комітет для відзначення 70-річчя українського жіночого руху, до якого були обрані: Іванна Бенцаль — голова, Ольга Томашівська — заст. гол., Павлина Різник — секр., та референтки: Ева Корпало — орг., Наталія Яворська — фінанс., Дарія Степаняк — прогр., Ірина Повзанюк — пропаґанда, а до Контр. Комісії увійшли: Стефанія Галичин, Анна Середа, Дарія Кульчицька, Евфрузина Силенко та д-р Ольга Плаксій.

МОСКВА ЗНОВУ ПРОПОНУЄ РОЗЗБРОЄННЯ

ВИШИНСЬКИЙ ВИГОЛОСИВ В О.Н. ПІВТОРИ-ГОДИННУ ПРОМОВУ З ВІДВОРОТОМ ВІД ДАВНІХ ПОЗИЦІЙ. — НОВИЙ ПРОПАҐАНДИВНИЙ ТРЮК СОВЄТСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Об'єднані Нації. — В ході загальної дискусії на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, представник Совєтського Союзу Андрей Вишинський виголосив поверх півтори-годинну промову, в якій получив гострі атаки на З'єдинені Держави по старому зразку вмовлювання в світ, що Америка є „воєнним нацькувачем" і готовиться до нападу на СССР, — з новими пропозиціями роззброєння. Цим разом совєтський представник не згадував вже нічого про давню позицію московського уряду в цій матерії, лише заявив, що Совєти приймають як базу для виготовлення пляну роззброєння — англо-французький проєкт, пред'явлений на Лондонській конференції роззброєння в червні ц. р. Тоді то, в червні, совєтський представник Малік з місця відкинув англо-французький проєкт, навіть докладно не простудіювавши його. Правда, совєтський проєкт, що його пред'явив Вишинський, різниться поважно від англо-французького проєкту, особливо в точці про контролю зброєння, про яку Вишинський сказав дуже туманно. Раніше Совєти стояли на становищі, що насамперед треба проголосити генеральну заборону вживати атомову й водневу зброю, — західні ж держави уважали, що заборона атомової зброї мусить бути проголошена одночасно з настановленням контрольного апарату, бо інакше не має практичного глузду. Далі, західні держави вважали, що треба спершу перевести частинне роззброєння, чи пак обмеження зброєння в звичайних родах зброї, а щойно згодом приступити до атомового роззброєння і контролі. Згідно з пляном Вишинського Комісія Роззброєння при Об'єднаних Націях повинна виготовити конкретний проєкт на основі англо-французької пропозиції з червня ц. р. і предложити його Раді Безпеки. — Цей плян повинен передбачувати обмеження збройних сил на рівні стану озброєння, існуючого на день 31 грудня 1953 р. та обмеження державних бюджетів на зброєння — згідно з бюджетами з 1953 р. Такий договір ввійшов би в життя впродовж 6 до 12 місяців від часу підписання його, а в міжчасі створена при Раді Безпеки міжнародна контрольна комісія зібрала би потрібні „інформації" про реальні можливості й технічні способи переведення в практиці постанов договору. Щойно тоді почалась би процедура роззброєння. Одночасно припинилась би продукція нової атомової і водневої зброї, а існуючий матеріял для такої продукції був би зужитий для мирних цілей. У другій стадії тієї акції роззброєння прийшло б виготовлення постанов про контролю атомової зброї.

Всі не-комуністичні члени ОН погодились, що вся перша частина промови Вишинського, це було повторення давніх пропаґандивних виступів з очорнюванням Америки. Щодо пропозиції роззброєння, то американський представник Кебот Лодж заявив, що американський уряд „дбайливо і поважно розгляне її." Однаково англійський, як французький представники привітали зміну совєтського становища. Французький делегат заявив, що щойно тепер Совєти зробили „перший крок в напрямку англо-французьких пропозицій" і „тепер можна почати студії". Як заявив амбасадор Кебот Лодж, можна буде відповісти на совєтські пропозиції щойно тоді, коли вони будуть детально спецификовані і коли покажеться, що за ними криється.

Йошіда гостро таврує Москву і комунізм

Ню Йорк. — Японський прем'єр Шіґеру Йошіда прибув поїздом у середу вечером із Канади ,де був з триденними офіційними відвідинами, на залізничу стацію Пенсилвенської лінії в Ню Йорку і негайно поїхав до порту, звідки відплив кораблем „Квін Елізабет" до Англії. Перед від'їздом відповідав вічливо на запити журналістів, дармащо відомий, як смертельний ворог репортерів. Він висловив переконання, що комуністична доктрина в очах більшости японського народу є „прокляттям". Йошіда не вірить в успіх торгівлі між державами, які не підписали мирового договору, бо така торгівля не має ніякої правної охорони. СССР і комуністичний Китай дивляться на Японію, як на потенціяльного ворога. Йошіда іронічно висловився про заяву Молотова, що СССР готов нав'язати мирні зв'язки з Японією, коли — мовляв — СССР не підписав ще мирового договору і не сказав нічого в цій справі офіційно.

Чеський утікач втік назад до комуністів

Відень. — Бруно Фольта, який в 1951 році втік був із Чехословаччини через Відень до Баварії і там незабаром став одним із „спікерів" Радія Вільної Европи, втік назад до Чехословаччини. Виступаючи в радіовисильні з Праги ,він „кається" і заявляє, що американці використали його виголоднілий стан у 1951 році і вислали його тепер до Чехії з фальшивими паперами та зброєю, але він, мовляв, побачив „цвітучий стан" цієї країни під комуністичним правлінням і сам зголосився до влади. Фольта зрадив комуністам подробиці щодо радіовисильні Вільної Европи. Як виходить з голосів преси у цій справі, Фольту вислали були самі комуністи на „еміґрацію" з розвідчими і провокаційними цілями.

В СВІТІ

● **16 англійських парляментаристів** з консервативної, робітничої і ліберальної партій виїхали на запрошення совєтського уряду до СССР з офіційними відвідинами від англійського парляменту. Між прогулянківцями чотири члени палати лордів, приналежні до найбільш аристократичних родів. Парляментаристи не мають нібито ніяких спеціяльних цілей, а хочуть побачити СССР, зокрема відвідати Київ.

● **У Лондоні вибрали нового** лорда-майора (посадника міста), біржевого посередника Сеймура Говарда. Вибори і введення в уряд відбулися згідно з церемоніялом, що панує від 12-го сторіччя.

● **Комуно - китайське радіо** передало офіційне звідомлення про розміри цьогорічної повені після виступу з берегів рік Янґтсе і Гвай. Вода залила й замулила 41,665 квадрaдних миль. З центрально-східнього Китаю, заторкненого цією стихійною катастрофою, евакуйовано коло 10 мільйонів осіб.

● **У м. Валькенбурзі** на голляндсько-бельгійському кордоні, автобус, яким верталися з праці копальняні робітники по бельгійській стороні, вийшов з-під контролі водія на похилій шосі, в'їхав у назване містечко і вдарив з усією силою в ресторан. 16 осіб згинуло на місці.

● **У Шотляндії випав сніг,** на шляхах гір більший, на долах малий. Це — перший сніг цього року на всю західньо-північну Европу, Канаду й Америку.

● **Чіянґ Кай-шек надав найвище** національно - китайське відзначення командувачеві 8-ї американської армії в Кореї Тейлерові за засуги в поборюванні комунізму.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОСУДЖЕНИЙ МЕК КАРТІ

Одноголосне рішення Сенатської Комісії, яким вона рекомендує Сенатові ухвалення догани сенаторові Джозефові МекКарті, републіканцеві з Висконсину, є незвичайною подією в історії Сенату З'єдинених Держав. Такого ще не було, що стверджує сама Комісія. Це перший раз розсліджувала Сенатська Комісія — слова. Хай ті слова невідповідні, образливі та презирливі, як це слушно Сенатська комісія підкреслює, але все таки це тільки слова. Це теж догана за поведінку, яка цілком певно не лицює ніякій культурній людині, не то сенаторові, а немає сумніву, що сенатор МекКарті таки поводився грубо у різних випадках, коли переслухував свідків у справі протиамериканських діянь. Але чи переслухуючи всіх тих, що покликались раз-у-раз на П'яту Поправку Конституції ЗДА, не міг урватись терпець навіть і зрівноваженій та спокійній людині? Цим ми не хочемо виправдувати сенатора МекКарті за його невідповідну поведінку. Ми тільки згадуємо за обставини, в яких це діялось, хоч Комісія брала і ці речі під увагу.

Випадків з виведеними із рівноваги сенаторами було в історії Сенату багато. Сипалися в Сенаті не раз такі гострі й образливі слова, яких навіть до сенатського рекорду не втягали і які неможливо повторити в газеті. Були навіть бійки з приводу різних словних образ, і то з ножами, або такі, що кінчалися стріляниною поза Сенатом. Бувало діставалося сенаторові й палкою по голові. Проте Сенат не покликував в таких випадках окремої комісії для осуду чи догани, а сам звертав увагу на невідповідну поведінку. Мабуть тільки в двох випадках треба було поступати інакше. В справі сенатора МекКарті ледве чи могло обійтися без розсліду Сенатської комісії та її опінії. Його промахи роздуто до нечуваних розмірів. Писали ж про нього як про „Гітлера в Америці"! Але й МекКарті довго легковажив собі цю кампанію, і навіть посилював її нетактовною поведінкою, хоч знав, що йде не тільки про пониження, але й про виключення його з Сенату. Цього останнього не буде у всякім випадку, зате догана матиме більшість у Сенаті, що зійдеться 8 листопада на окремі наради, і то виключно в цій справі. Можна надіятись, що МекКарті захоче себе обороняти і що наведе в своїй обороні нові факти, як і довгий ряд неприємних інцидентів у Сенаті, подібних до тих, над якими застановлялася Сенатська Комісія, призначена для розсліду його поступування. Але це йому не поможе.

Нам здається, що найбільше заважив у догані таки невідповідний і образливий спосіб поведінки сенатора МекКарті у відношенні до генерала Ралфа В. Цвікера. Армія добачала в цій поведінці порушення військової чести, чи взагалі військового стану. Зате „образа" Сенатської Виборчої Комісії в 1951 і 1952 роках, за яку запропоновано догану, дуже проблематична з юридичного боку, а до того певною мірою ще й передавнена. Найважливіше, одначе, те, що Сенатська комісія таки старалась бути об'єктивною. У ній було троє бувших суддів, а складалася вона з републіканців і демократів. Проте, як Сенат прийме пропозиції Сенатської Комісії в цілості, то це може мати в будуччині далекосяглі наслідки. Кожночасна більшість у Сенаті зможе тоді розправлятись з меншиною в диктаторський спосіб, вживаючи до цього сенатських доган, включно з виключуванням з Сенату невигідних їй сенаторів. А це вже проблема куди важливіша, ніж покарання МекКарті.

Так, як ці справи стоять тепер у громадянстві, Сенатська Комісія, яку очолює републіканський сенатор Артур В. Воткінс, своїми рекомендаціями фактичного стану не змінила. Вона цілком певно не переконала прихильників сенатора МекКарті. А інших не потребувала переконувати, бо вони вже давно осудили сенатора, як з морального, так і з етичного боку. Але так складаються обставини, що на цьому МекКарті не потерпить найбільше, бо куди більше потерпів уже престиж Републіканської партії та републіканської адміністрації, за якої влади такі речі діються. Демократи це використовують тепер при кожній нагоді. Воно готово дати себе відчути теж і в листопадових виборах.

ЧИ СПРАВДІ „ВІДВІЧНІ ВОРОГИ"?

Лондонська конференція знову загострила актуальність питання, яке ніколи не переставало бути актуальним, бо від його розв'язки залежить буквально бути чи не бути Европі й усьому світові: питання добросусідських відносин між Францією і Німеччиною. Спрощена характеристика теперішніх відносин між цими двома країнами, що це — „відвічні вороги", проблеми не розв'язує і, очевидно, в такій площині розв'язати не може. Така формула, що ніби виключає політичну й економічну співпрацю між „відвічними ворогами", є не тільки шкідливою, але й невірною, коли брати під увагу сучасність і логічний розвиток подій в майбутньому. Бо ані нема такої ворожости між німцями і французами, як можна було б думати на підставі пресових голосів, напр., з приводу провалу у Франції Европейської Оборонної Спільноти, ані нема в міжнародній дійсності реальних підстав для загострення французько-німецької ворожнечі в безпосередній і дальшій будуччині.

Очевидно, що настрої французів у відношенні до німців основуються на свідомості, що від 1870 р. всі французькі генерації мусіли брати участь в трьох оборонних війнах проти німців, які нападали на Францію без провокації з її боку. Очевидно також, що й ці німецько-французькі війни вибухнули на ґрунті, рясно политому кров'ю з попередніх сусідських воєн, які виникали на тлі династичних та великодержавницьких амбіцій, „спорів за межу", експансивного гону, що мав зрештою на увазі не тільки підкорення сусіда, але опанування цілої Европи. Так було за Людвика XIV, що — як католицький монарх католицької Франції — підтримував протестантів у 30-літній війні проти католицького цісаря Німеччини і перевів розчленування цієї країни у Вестфальському мирі (1648). І так було за Наполеона, що перемаршував через Німеччину тільки тому, що так треба було в його дорозі до ґеґемонії в цілій Европі. Але і в епоху Людвиків і в епоху Наполеона найбільшим ворогом Франції була не Німеччина, а Англія. І Жанна д'Арк, святий символ французького жертвенного патріотизму, згинула не з вини німців. І німецький Блюхер під Ватерльо був би згинув, коли б не наспів тоді англійський Веллінґтон, що і Блюхера врятував і припечатав долю Наполеона. Це не перешкодило тому, що в несповна сто років потім Англія була із Францією вже у „священному союзі", стояла при її боці у двох світових війнах і тепер зв'язана з нею в обличчі небезпеки третьої війни.

Франція опанувала Европу за Людвика XIV і за Наполеона, Німеччина — за Бісмарка і за Гітлера. Але які ж відмінні теперішні відносини! Останню війну Франція виграла тільки формально, бо насправді обидві держави — і Франція і Німеччина — вийшли з цієї війни розторощені морально, політично і економічно. І хоч Франція зайняла після війни одну з чотирьох окупаційних зон у Німеччині, проте вона втратила своє давнє значення, і весь її страх перед повторенням рр. 1870, 1914 і 1939 походить саме з свідомости своєї слабости. Ні Франція, ані Німеччина не грають тепер передової ролі в Европі, а тим паче у широкому світі. Виросли дві нові потуги, які панують над двома півкулями і стараються всіх інших втягнути в орбіту своїх впливів: СССР, що хоче накинути цілому світові своє панування і потребує помочі в тому змаганні від щораз нових сателітів, і ЗДА, що хочуть поширити кордони вільного світу, але знають, що самі цього не всилі доконати. В цій ситуації і Франція і Німеччина є тільки допоміжними державами. Однак не тільки сучасність зрівнює їх, виключаючи можливість нової сусідської війни, але й будучність вагітна такими проблемами для обох цих країн, які зіштовхнуть франко-німецькі сусідські порахунки на задній плян. Бо ж німці, при всіх своїх мріях здобути назад Ельзас і Льотаринґію, таки думають передусім про повалення кордонів над Одрою-Ніссою, а економічні тенденції німців йдуть не на захід, а на південь і південний схід. Болючою раною для обох країн є Рурщина. Але чим довше самі порурці тягнуть матеріяльні зиски з тісного зіспосння з економікою Франції, тим слабший буде опір німецьких максималістів проти компромісу з Францією у справі спільного користування скарбами цієї країни для мирних цілей, щоб Рурщина не стала знову арсеналом зброї одної держави проти другої. А для Франції на довгий-довгий час найбільшою територіяльною і господарською турботою буде вдержати в будь-якій формі її заморські посілості.

Очевидно, що рани від трьох наїздів німців впродовж 70-ти років у Франції ще надто свіжі, щоб вони не впливали на спосіб думання французів. Це і є той емоціональний чинник, на який так нарікають усі інші західні народи, свідомі зла, яке породжує почування, що не дає прийти до голосу розумові. Окремі одиниці можуть опанувати розумом почування, але народним масам приходиться це значно важче. Саме звідсіль ті труднощі, що їх має англо-американська дипломатія на терені Франції. Мендес-Франс став в очах широкої опінії в світі наче експонентом і репрезентантом цих ґерманофобських французьких кіл. Але хто знає, чи якраз він не стане основоположником покращання сусідських взаємин між цими двома країнами, коли, завдяки його господарським реформам, Франція стане на сильніших ногах, дійсно вирівняє свої платничий та господарський балянси, перестане жити з американської допомоги і зможе збільшити свій військовий бюджет без страху перед державним банкрутством. Тоді члени французької палати депутатів втратять своє почуття меншовартости, і французи зможуть без заздрости й страху дивитися на господарський розквіт Західної Німеччини.

Ніхто у світі не робить миру на тисячу років вперед. Нема двох сусідніх народів, які знали б, що впродовж майбутніх тисячу років не буде між ними війни. Але бувають такі ситуації, коли можна бачити навіть на два-три покоління вперед, що не буде площини для вибуху гострого сусідського спору просто тому, що для обох сусідів існуватимуть проблеми, які для кожного з них стоятимуть на ближчому місці і що розв'язувати їх кожному з них буде легше спільними силами. З цього погляду Лондонська конференція — дуже повчальна. Без уваги на її безпосередню ціль — втягнення Західної Німеччини в оборонну систему Заходу — вона підкреслила, що порядок в Европі може бути тільки тоді, коли Німеччина і Франція перестануть гризтися, і що теперішні і майбутні турботи Европи вимагатимуть не сварні, а співпраці Німеччини та Франції. І коли під тиском цих турбот голоси взаємних нацькувачів — як комуністів, так і гурра-націоналістів, перших під диктатом Москви, других під диктатом почувань — стануть слабші, то й тверезі, теж патріотичні, але розумні й державницькі голоси лунатимуть щораз голосніше: за конечність співпраці обох країн, обох народів.

Лев Биковський

ДЕНВЕРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ

Щораз більше наших людей, підробивши трохи грошенят і ставши американськими громадянами, переїздять зі Сходу на Захід ЗДА. Тут вони осідають, з причин кліматичних і заробітчанських, головно у двох стейтах — Каліфорнії та Колорадо. Останній, віддалений від сучасних невигід морського узбережжя, щораз більше переважає.

Почасти степовий, а переважно гірський, т. зв. „барвистий" стейт Колорадо своєю романтикою, гарним підсонням і швидким всестороннім розвоєм притягає дедалі поселенців.

Майже в осередку цього пишного і багатого стейту, біля підніжжя гір, разташувалася, на висоті одної милі над рівнем моря, його столиця — м. Денвер. На 1 липня 1950 р. в ньому було 465 тисяч мешканців, тепер є значно більше і кількість їх з року на рік зростає. Місто відзначається своєю чистотою, ввічливістю мешканців, великою кількістю парків і зручною комунікацією. Завдяки сухому (біля 15-20% вогкости) і здоровому підсонню (біля 350 соняшних днів у році), воно є раєм для ревматиків, астматиків і осіб, загрожених хворобами легенів. Поза тим Денвер — визначний осередок групи гірських і південних західньо-американських стейтів. Він інтенсивно, майже „на очах", розбудовується. Тому для новоприбуваючих постають щораз нові можливості праці. Згадані і інші причини склалися на те, що Денвер вважається „другою столицею" ЗДА.

В центрі міста знаходиться „Цивільний Осередок". Він складається зі стейтових і міських центральних установ. Тут також пишається гарний, у клясичному стилі виконаний, головний будинок Денверської Прилюдної Книгозбірні.

Історія Книгозбірні починається від 1860 р. Але насправді „Денверська Прилюдна Книгозбірня" стала на ноги щойно у 1889 р. після символічного набуття за „один доляр" 40.000 книжок від Денверського Освітнього Комітету. У 1889 р. відбулося злиття її збірок (біля 43.000 книжок) з „Денверською Торговельною Бібліотекою" (біля 35.000 книжок). Наслідком цього Книгозбірня стала потребувати ширшого приміщення. З поміччю прийшов мільярдер Ендрю Карнеґі: у 1902 р. він офірував місту 200.000 дол. на будинок для Публічної Книгозбірні. В зв'язку з цим у 1904 р. Книгозбірню перейняло місто Денвер, і будинок викінчено у 1910 р. Уже восени 1913 р., завдяки новій допомозі зі сторони того ж Ендрю Карнеґі, в розмірі 80.000 дол., засновано на передмістях Денверу чотири Філії Книгозбірні, у 1920-21 рр. — ще дві, а від 1922 по 1940 рр. — низку нових відділів у головному будинку Книгозбірні. Одночасно при ній примістилися споріднені з нею установи, як „Бібліографічний Центр Західнього Району ЗДА" та ін. На початку 1940-их рр. вона мала вже 69 бібліотечних установ в різних місцях Денверу. Книгозбір її доходив до пів мільйона томів.

Денверська Книгозбірня, як і кожна такого роду установа в ЗДА, має два головних завдання: служити читачеві правдивими відомостями і допомагати в своєму засязі діянь, різним самоукам. Вона є громадською установою і у той же час частиною міського уряду. В її діяльності кладеться натиск передусім на суспільні завдання — всестороннє, т. зв. „активне" обслуговування читачів.

Господарем Книгозбірні є очолювана головою міста, Бібліотечна Комісія. Вона стверджує і проводить через Міську Раду щорічний бюджет Книгозбірні та контролює її діяльність. К 1953 р. бюджет Книгозбірні осягнув 719.989 долярів.

Бібліотечній Комісії підлягає директор Книгозбірні. Він керує безпосередньо установою при допомозі бібліотечного персоналу в кількості 188 осіб. Директорові стають до помочі, в дорадчий спосіб численні Комітети. Демократично-децентралізаційна засада вельми допомагає директорові у веденні складної і розгалуженої установи, якою є Книгозбірня.

Всю працю Книгозбірні можна звести до чотирьох видів: 1. використовування збірок на місці, у читальнях, та випозичання їх додому, включно з добором книг і порадами читачам, 2. Інформації на різні теми, 3. Зв'язок із суспільством, 4. комплектування і опрацьовування збірок для вжитку читачів.

Під кінець 1953 р. Денверська Книгозбірня мала 59 бібліотечних установ, що складалися з: І Центральної Книгозбірні, 11 Філій,, 2 книгомобілів, з 20-ма зупинками, 73 шкільних бібліотечки в 33 школах і 12 бібліотечних точок.

Книгозбір Денверської Прилюдної Книгозбірні на день 31 грудня 1953 р. складався з 550.562 книжних одиниць власних і депозитових матеріялів.

Книгокористування відбувається безплатно на місці, в читальнях, але збірки випозичаються дуже ліберально додому. Книгозбірня обслуговує мешканців Денверу й повіту, а також почасти й дальші райони. У 1953 р. записано 98.623 читачів, що становить 21% мешканців міста. Вони випозичили на протязі року 1.433.348 томів, отже кожна книжка обернулась пересічно 3 рази. Поза тим полагоджено на протязі року 575.894 різних інформаційних і порадняних справ.

В будинку Книгозбірні знайшли приміщення три споріднених з нею установи: Рада Освіти Дорослих, Бібліографічний Центр Західнього Району ЗДА і Т-во Приятелів Книгозбірні.

Безупинний розвій діяльности Книгозбірні в скорому часі виявив недостатність сучасного її приміщення. 6 серпня 1954 р. заложено перший камінь під новий будинок. Закінчення його проєктується, коштом біля двох

(Закінчення на стор. 4-ій)

Степан Хемич

ЩЕ ПРО ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ

(З приводу потреби чужомовного інформфільму про Україну)

В статті „Наша пропаґанда в американських школах" (дивись, „Свобода" ч. 119 з дня 23. 6. ц. р.) п. І. Вербяний слушно пригадує українській спільноті на чужині її обов'язок ширити правду про Україну, не жаліючи при тому пригадки й українським студентам. Саме діяльність та недомагання в тій ділянці останніх, заслуговують на пильну увагу, бо від плянового переведення роз'яснювальної акції серед високошкільної молоді, майбутніх провідників країн західнього світу, а головно Америки, частинно залежатиме успіх наших зусиль допомогти поневоленій Батьківщині.

Будучи студентом одного західньоамериканського університету, автор цих рядків мав нагоду безпосередньо познайомитись з проблемами, які утруднюють студентам-українцям інформувати про країну свого походження та її культурні надбання студентів-чужинців. Крім обмеженого знання англійської та інших мов, як також браку часу і матеріялів для підготови відповідних доповідей, одною з проблем є брак звукового інформативного фільму про Україну в англійській та інших світових мовах. Потребу його відчувається найбільше там, де перебувають тільки одиниці українських студентів, або їх взагалі нема, що й робить неможливим створення гуртка українського танку й пісні. Тут зайвий раз треба підкреслити факт, що наше народне мистецтво втішається більшою популярністю серед чужинців від всякого роду політичних імпрез, доповідей і т. п. Для прикладу можна навести досвід організаторів цьогорічної конвенції УНС у Вашинґтоні, де, поминаючи політичний аспект цієї небуденної події, редактор поважного американського щоденника „Вашінґтон Пост" заявив приблизно таке: „Замість політики, давайте мені українську народну ношу, пісні і танці".

Поява на екрані української пісні і танку, які входили б до мистецької частини інформфільму, значно поширить заінтересовання українськими справами серед індиферентної а то й вороже наставленої частини академічної молоді західнього світу. Геополітична та історична частини фільму заповнять прогалину непоінформованости в українських справах поважної частини американців. Висвітлювання фільму про Україну на різних міжнародних з'їздах улегшить працю і заощадить час українським делеґаціям, яким нераз приходиться тратити багато часу на інформацію чужинецьких представників в елементарних справах. Це до певної міри покладе край ворожим намаганням неправдиво насвітлювати українську проблему та зловживати надбаннями української культури, що мали місце в дешевій і тенденційній пропаґанді фільму „Марч оф тайм". Тут народженій молоді українського походження інформфільм про Україну дав би змогу ближче пізнати країну їхніх батьків. Можна навести ще безліч прикладів, які говорили б у користь появи такого фільму, але розмір статті на це не дозволяє.

В подібних справах студенти-чужинці вільних країн, користаючи з нагоди свого побуту на університетах за кордоном, звертаються до своїх амбасад, які й пересилають їм інформативні фільми для безкоштовного висвітлювання студентам та членам різних громадських і релігійних організацій. Студентам-українцям приходиться звертатись до свого представництва, — української спільноти за кордоном — а головно до її провідних організацій, УККА, КУК, та до знавців і виконавців українського народного і фільмового мистецтв, які при тісній співпраці склали б плян і перевели б в життя виготовлення так потрібного чужомовного фільму про Україну. ЦЕСУС та СУСТА в співпраці з місцевими студентськими і громадськими організаціями та поодинокими студентами зайнялися б розсилкою копій вже готового до висвітлення фільму.

Є річчю самозрозумілою, що виготовлення чужомовного фільму про Україну пов'язане з матеріяльними видатками та технічними труднощами. Але в боротьбі за бути чи не бути українській нації, яка (боротьба) вимагає модерних засобів і великої посвяти, ці перешкоди є порівнюючи незначні.

Слово за зорганізованим українським громадянством та мистцями українського фільму.

Е. Гайдарівський

НЕПРОШЕНИЙ ГІСТЬ

(Оповідання)

(2)

Іван засміявся. Бідна жінка від несподіванки втратила голову. Замість запросити Івана до хати — замкнулась. Цей її вчинок Івана не образив, можливо тому, що вона була не взагалі жінка, а дружина брата його. У батьківському гнізді живе своє пташеня.

Віктор летів по хаті, мов буря, аж у вікнах задзеленчали шибки. Тягнув за дверну ручку з такою силою, що дерево дверей рипіло, стіна тремтіла і якби він зрештою не здогадався відсунути засув, то мабуть витягнув би одвірки. З хряскотом розчинивши двері, Віктор плигнув з порога до Івана, схопив його однією рукою за шию другою за поперек і міцно притиснув до себе.

— Та ти ребра мені поламаєш, — пручаючись, мовив Іван, бо й справді йому здавалось, що Віктор може розчавити його на вареницю.

Віктор не повів до хати Івана, а майже поніс. Іван із замилуванням дивився на брата, що його востаннє бачив ще підлітком, сім років тому, завжди попеченого на сонці, зашкарублого, з облізлим червоним носом, тонкого, як тичина, з неслухняним розкуйовдженим білим волоссям. А тепер він стояв перед Іваном голий, в самих коротеньких штанцях, статурний, м'язистий, з довшим русим чубом і вже ніяк не хлопчина, доросла людина, на півголови вищий від Івана.

— Але ж тебе й вигнало! Як дуб! — милуючись братом, захоплено мовив Іван.

— А ти щось ніби поменшав, — поклавши важку, мов залізну, долоню на кістляве братове плече, казав Віктор.

Вони один одного оглядали, обмацували й весело теревенили, як і завжди буває поміж близькими людьми під час зустрічі, що давно не бачились.

— Але ж ти молодець! — щиро казав Іван.

— Ото вже й молодець, — задоволений похвалою, муркотів Віктор.

— А направду, молодець! — не вгавав Іван.

— А йди ти! — з удаваною прикрістю махнув Віктор рукою. — Треба, трохи одягнутися. А то так просто з ліжка до тебе почвалав.

Залишившись сам, Іван почав розглядатися навколо. Він тільки тепер побачив, що був у найбільшій кімнаті і завжди найкраще прибраній. Тут батьки частенько з різних нагод приймали гостей. Любив батько гостювати людей. Все було так само, ніби Іван тільки вчора вийшов звідси. Ті ж меблі, старі, але міцні. Не любив батько нічого слабкого, кволого, недолугого. Кожна річ, ним зроблена або набута, повинна служити не менше як сто років. На стінах фотографії, безліч знімків. То вже материн клопіт. Усі до одної на своїх місцях, деякі пожовкли від старости. Навіть малюнок Святих Гір над Дінцем, як висів у кутку, так там і залишався, хоч уже й вицвілий, крейдяні шпилі настільки поруділи, що їх можна було сприймати за продовження монастирських гостроверхих будов.

І не тільки речі збереглися, здавалось, що й запах, якийсь особливий, притаманний лише їхній хаті, і такий рідний, був той самий.

Іванові було приємно бачити все на своїх місцях і дихати своїм повітрям. Якесь дивне почуття охопило Івана, те почуття, що спонукає людину одночасно сміятися і плакати.

Віктор повернувся одягнений, але босоніж, і саме тому, що він був босий, Іван у думці похвалив його ще раз. Батько, вилитий батько, в усьому він наслідує старого.

Брати посідали. Дитячий запал, що опанував був їх в перші хвилини зустрічі, уже минув. Зав'язалась розмова поважна, звичайно, спочатку про батьків. Іван не помилився в своїх припущеннях. Батьки повмирали. Старий під час голоду, хоч їсти й мали що, навіть допомагали людям. Просто прийшла смерть, та й годі. Мати померла на рік пізніше. Посумували брати. Але що ж вдієш. Від смерти не втечеш. Сестра їхня, Віра, зразу ж, як кінчила десятирічку — вийшла заміж. За лікаря, короткозорого і дуже смішного, але симпатичного чоловіка. Живуть у Харкові. Віра пише, що вона щаслива. Брати поділились радістю за сестру свою. Федір в армії, летун, має орден за бойові заслуги на Хасані. Небезпечний фах собі обрав Федір, погодились брати. Марія уже має троє дітей. Петро десь на Херсонщині працює механіком в машино-тракторній станції. Згадали про всіх своїх близьких, згадали й про спільних знайомих.

— Так нас багато було, — розповідав Віктор. — А потім як почали розлітатись — хто куди. Залишився я тут сам, як палець. Хоч вовком вий. Здичавів би тут, слово чести здичавів би. Та на моє щастя довелось у Дніпрі жінку впіймати.

— Як це — впіймати? — зацікавився дивним братовим висловом Іван.

— Дуже просто. Як рибку. Пішов купатись, а там чую, на березі крик, вереск, лемент. Бачу, дівчата бігають, як очманілі, руками вимахують. Дивлюсь, щось у воді борсається. Випірне голова і знову під водою зникає. Я з розгону шубовсть, доплив до тієї голови та за патли її, та й витягнув на берег. А воно виявилось дівчам. Ну, а за місяць ми й побралися. І знаєш, не шкодую, що моя Пліточка не втонула. Я її Пліточкою прозвав. Гарну собі жіночку виудив. Огонь, не жінка. Усе в неї в руках горить. Та я так тебе й не познайомив з нею. Ей, Пліточко, ходи сюди. Швиденько, на одній нозі.

— Зараз, зараз, одну хвилиночку, — дзвінко відгукнулась Пліточка з кухні.

У кожному братовому русі, в інтонації голоса, в бажанні похвалитись, в добродушній іронії, в усьому Іван вбачав батькові риси. І тому Іван ще з більшою приємністю дивився на брата й слухав його.

Пліточка прискочила жвава, кругленька, з трохи примруженими хитрувато усміхненими очима.

— Ось вона, моя дружина, — із замилуванням, широким жестом руки показав на жінку Віктор. — Це не людина, а троянда. Трохи пахне, а дуже колеться. Це не людина, а кам'яна гора. Тільки до неї можна підходити, а вона до тебе — ніколи. Це човник. А я гребець без весла. І він пливе, куди хоче. І це Пліточка, славна рибка, що потрапила на мою вудку.

— Оце ти мене на те й кликав? — зашарілась Пліточка. — Тільки від діла відриваєш.

— Ні, це на те. Я хочу тебе познайомити з моїм найстаршим братом. Ось він, Іван Панасович, інженер-енерґетик, гордість нашого роду і мій колишній опікун, що часом нам'ннав мені чуба.

— Пам'ятаєш? — усміхнувшись, спитав Іван.

— Аякже! — голосно засміявся Віктор. — Гарний з мене бешкетник був.

Пліточка взялася рукою в бік, схилила трохи голову на плече й глузливо дивилась на свого чоловіка.

— А це, Іване Панасовичу, — так же урочисто, як і Віктор, мовила вона, — ваш братік, а мій ведмідь, що завжди спить і не може виспатись. Це хвалько, що всім хвалиться, аж захлинається. Це ледар, яких світ не бачив. І це безпорадна дитина, біля якої я повинна панькатися.

РЯТУЙТЕ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ Й РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НИХ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

БУТИ ЧИ НЕ БУТИ „ВЕСЕЛЦІ"

Вчора, 1-го жовтня, „Свобода" почала і продовжуватиме до кінця цього місяця ухвалену останньою конвенцією Українського Народного Союзу кампанію за т. зв. добровільну доплату до передплати і за пресовий фонд „Свободи". Зібрані в той спосіб гроші призначені в першу чергу на започатковане вже видання нового дітячого журналу „Веселка", отже, від зібраного фонду та взагалі від перебігу і висліду тієї кампанії залежить оце „бути чи не бути" для „Веселки".

Необхідність відповідного журналу для нашої дітвори є поза всякими сумнівами. На цю тему вже так багато сказано і написано, що було б зайвим повторюватись. Але рівночасно з тими голосами про потребу дітячого журналу було щораз більше голосів, що УНСоюз „повинен це зробити", маючи на це відповідний апарат та найбільш сприємливу для всіх ідейно-громадську базу.

Над цією своєю „повинністю" УНСоюз застановлявся впродовж кількох років і остаточно прийшов до висновку, що він справді „мусить" охопити й цю, одну з найважливіших ділянок нашого спільнотного життя — виховання нашого доросту. Під цим кутом започатковано курси українознавства на Союзівці і під цим кутом видвигнено на останній конвенції справу видавання дитячого журналу.

Із публікованого власне тепер конвенційного протоколу читачі матимуть нагоду довідатись про те, як конвенція поставилась до тієї справи. Сам проєкт видавання журналу прийнято з найбільшим ентузіязмом і апробатою. Тоді виникла друга сторінка тієї самої справи — фонди. Теперішній бюджет „Свободи", на який складається менша ніж мала передплата від читачів (50 центів місячно від членів УНС, які становлять величаву більшість передплатників, бо понад 16,000 на всіх 20,000) при величезній розбудові щоденника в останніх роках, включно з цілком безкоштовним півмісячним літературно-мистецьким додатком, не вистачає вже на те, при постійно збільшуваних коштах видавництва, щоб могти вдержати в сякій-такій рівновазі видавання самого щоденника. Звідки ж взяти фонди на видавання дитячого журналу?

На конвенції була пропозиція: кожний читач „Свободи", як додасть до теперішньої передплати щоденника ще 10 центів місячно, тоді видання можна сяк-так забезпечити. Але конвенція була іншої думки. Фонду потребує не тільки „Веселка", але і сама „Свобода" та її дальший розвиток, більше ніж конечний в цих грізних часах. Тому краще покласти це завдання на сумління нашого громадянства та кожного року впродовж одного місяця вести кампанію за добровільну доплату до передплати і за пресовий фонд „Свободи".

Наша суспільність має тепер нагоду практично виявити це своє сумління та свою свідомість. Видання дітячого журналу вже започатковано. Перше число „Веселки" дістав кожний передплатник „Свободи" і мав нагоду з ним познайомитись. На іншому місці друкуємо малу частину великої кількости голосів, які вже наспіли у відгомін на „Веселку". Десятки дітей надіслали, разом з побажанням, розв'язки загадок тощо. Деякі з них просять вибачення, що плутають англійські літери з українськими, але запевняють, що в недалекому майбутньому вони вмітимуть писати без помилок, якщо „Веселка" їм у тому допоможе. І цю допомогу вони напевно дістануть, якщо тільки того схочуть їхні батьки і наша суспільність, бо тільки від них залежить дальша доля „Веселки". Кілька долярів пожертви раз на рік — це не гроші, але від них залежатиме дослівно наше майбутнє, що лежить у нашій дітворі і нашій молоді. „Свобода" має всі технічні можливості, увесь скромної ще тепер „Веселки" потрібний апарат, щоб із розгорнути та розбудувати першорядний дітячий журнал, що міг би бути гордістю нашої спільноти. „Веселку" редагують найбільш кваліфіковані виховники і знавці дітячої літератури, при „Веселці" можна розвинути періодичне видання дітячих книжечок, „Веселку" можна розбудувати в першорядне джерело і засіб християнського, національного виховання нашого доросту. І це напевно станеться, якщо цього захоче наша суспільність. Теперішня одномісячна кампанія та її результат дадуть відповідь і вирішать це одне з найпекучіших наших питань, яким є рідний журнал та рідна книжка для тих, що мають прийти після нас та перебрати, продовжувати і збагачувати нашу спадщину.

ЧИТАЧІ ПРО „ВЕСЕЛКУ"

Поява першого дитячого журналу „Веселка" викликала загальну радість малих читачів, їх батьків, виховників і учителів. Наша редакція отримала низку листів зі словами признання за розпочате діло. Малі й дорослі читачі позитивно висловлюються про матеріял, поміщений у журналі, який загально припав їм до вподоби. Так само позитивно оцінюють зовнішній його вигляд, з винятком паперу, на якому друкується. П-ні Р. Д. з Шікаґо пише:

„Як дуже зраділа я, коли на сторінках „Свободи" прочитала, що в половині вересня вийде журнал для дітей і то ілюстрований під гарно дібраною назвою „Веселка". Це ж велика радість для дітей, батьків і виховників, що матимуть під рукою цінний і цікавий матеріял для дітей. Що до появи першого числа „Веселки", подаючи на радіопрограмі гутірку про добру книжку, я присвятила кілька хвилин і новому гостеві — „Веселці". Другу довшу згадку про „Виселку" подала я на радіопередачі 21-го вересня ц. р., коли вже цей цінний журналик найшовся в руках кожної дитини. При цьому звернула я окрему увагу батьків і виховників на ці скомплікований й важкі обставини, серед яких появляється „Веселка", закликаючи всіх морально й матеріяльно підтримати хоч би скромними пожертвами повне посвяти діло наших письменників і мистців. Подаючи тих кілька слів до відома Редакції, висловлюю тим ще раз свою радість з нагоди появи „Веселки" і заявляю, що при кожній нагоді говоритиму на нашій передачі до дітей і їх батьків, заохочуючи їх передплатити й читати журнал".

Нас інформують з Шікаґо додатково, що крім завзятої реклями на радіопередачі „Самопомочі", тут закликають батьків надсилати датки на пресовий фонд „Веселки". Одночасно дві інші радіопередачі в Шікаґо заявили готовість розгортати подібну акцію на своїх радіомовленнях. Наш інформатор з Шікаґо повідомляє, що читання журналу „Веселка" уведено в програму навчання української мови в школах і на курсах українознавства. Учителька української мови в парафіяльній школі п-ні М. Пщепюрська - Овчаренко прийняла „Веселку" до шкільного навчання. Інспектор Шкільної Ради п. Данилишин дуже тішиться журналом, увів його в школі українознавства й спільно з дітьми розв'язував загадки, як матеріял до вивчення українознавства. Діти приймали з великим оживленням участь у розв'язуванні загадок, що дають матеріял з географії України, української історії й літератури. В школі українознавства діти прийняли появу „Веселки", як позитивний факт. Педагоги й виховники вдоволені матеріялом „Веселки", бо він служить їм до вивчення українознавства й на такий матеріял вони ждали. Подібні факти можна занотувати й у Ню Йорку де вчителі курсів українознавства пп. Близнак і Салик увели „Веселку", як доповняльну лектуру в програму навчання української мови.

Малий читач Андрійко Шуль з Ню Йорку пише:

Дуже не люблю витягати своїх грошей з каси, бо складаю на ковзани, але посилаю 1.76 дол. Дуже боюся, що чомусь „Веселка" не прийде до мене другий раз. Дуже тішуся „Веселкою" і зробив уже з неї книжку. У „Веселці" є чудовий вірш про Святослава, вже вмію його напам'ять. „Кобзарева гостина" також дуже гарна, не хочу тільки сумного закінчення, але з Шевченком якось так все сумно діється! А найбільше люблю смішні вірщі — казки про хлопців або ведмедиків. Ще одне: чому „Веселка" не є так чудно кольорована, як на небі?"

Христа Маланій з Кантону, Огайо пише:

„Дуже тішуся тим гостем, дитячою газеткою „Веселка". Вона дійсно засміялася до мене чудовими барвами, а я мала з неї багато сміху й радости. Багато книжок купив мені татко, але цієї газетки не заступить жадна книжка, бо в ній є дуже цікаві й гарні віршики, історичні оповідання, загадки й образки. Спішуся з писанням до Вас листа, бо хочу сказати, що мені найбільше подобається таке оповідання як „Тарасик Вульбасик" і „Богута Багатир". Чекаю нетерпеливо на друге число „Веселки".

Галя й Одьо Сливинські з Дітройту надсилають такого листа:

„Тато дав мені прочитати перше число „Веселки". Я сама прочитала цілий журнал своєму малому братчикові. Нам дуже подобався. Мені найбільше подобалася сценічна картина „Кобзарева гостина", „Козацька дитина" і леґенда „Сила хреста". Моєму братчикові подобався „Тарасик Бульбасик" й „Богута Багатир". Ті дві речі тато й я мусіли кілька разів йому прочитувати. І взагалі ціле число дуже гарне. Пересилаю два доляри на передплату".

Хвилюючий лист у відгомін на „Веселку" наспів від одної вдови з Ст. Пол, Мінн., яка не бажає собі виявляти її прізвища. З письма видно, що тремтячою рукою вона пише:

„І до моєї осиротілої хатини загостила, разом із „Свободою", „Веселка". Я причитала її — як кажуть — від дошки до дошки. Як приємно, що по так довгому часі наша спільнота в цій країні не розплилась в американському морі і Батько - Союз зі „Свободою" видали тепер нову „Веселку" надії для нашого майбутнього. Дав би Господь, щоб наші люди підтримали це благородне діло та не тільки допомогли втримати його, але й збільшити так, щоб „Веселка" появлялась кожного тижня. І я, осиротіла вдова, хочу теж причинитись до цього та посилаю свою вдовину лепту в сумі 5 долярів..."

Інший доказ великої свідомости, що вливає багато надії на краще майбутнє: П. І. Вілоус з Дітройту м. і. пише:

„...Рівночасно залучую грошевий переказ на 25 долярів від п. Левкутів. За ті гроші просять вони Редакцію „Веселки" підшукати, може при допомозі ЗУАДК-у, кількоро бідних дітей — залишенців в Европі та висилати їм через цілий рік цей журналик. Від себе додаю, що я від цілого серця бажаю якнайкращого розвитку „Веселки" та думаю, що ця, може перша, пожертва п. Левкутів принесе багато щастя для потрібного журналику..."

Єдиний досі серйозний закид, який однозгідно підносять всі читачі й інформатори, це лихий папір. Одна читачка пише, що такий папір робить враження бідноти, а діти мимоволі порівнюють це з добрим папером інших видань, передусім американських. Пані Дарія Савкова в своїх заувагах до „Веселки" пише: „Папір на дитячий журнал мусить бути кращий, як газетний, бо він мусить теж дитині подобатися (естетично - виховний момент) і мусить бути триваліший, щоб витримати „основне" читання дитини".

ПЕРШИЙ КОНКРЕТНИЙ ВІДГУК НА „ВЕСЕЛКУ"

На своєму урядовому засіданні в суботу, дня 18. 9. ц. р. управа Т-ва „Дністер", 361 відділу УНСоюзу в Ню Йорку, з радістю привітала появу першого числа журналу для дітей „Веселка", і з признанням висловилась про його зміст та зовнішню форму.

У появі цього журналу уряд Т-ва бачить реалізацію свого проєкту, який делеґати „Дністра" поставили на останній конвенції УНСоюзу в Вашінґтоні.

Одночасно уряд „Дністра" ухвалив з каси Т-ва 10.00 дол. на пресовий фонд „Веселки".

На заклик предсідника п. М. Малетича, фінансового секретаря п. П. Кучми й члена контрольної комісії проф. М. Лисогора окремі члени уряду склали по 2.00 дол. добровільних датків на пресовий фонд „Веселки". Пожертви склали 8 членів управи й контрольної комісії, а саме: В. Вишиваний, І. Галичин, М. Данилик, П. Кучма, М. Левко, Н. Лібович, М. Лисогір, М. Малетич. Разом 16.00 дол.

Треба підкреслити, що більшість жертводавців не мають дітей того віку, для якого журнал призначений. За те мають велике зрозуміння для того роду почину.

Уряд „Дністра" рішив винести справу добровільних датків на пресовий фонд „Веселки" перед найближчі загальні збори членів Т-ва, що відбудуться в жовтні ц. р.

Треба сподіватися, що за прикладом „Дністра" підуть і інші відділи УНСоюзу та окремі громадяни, а пожертви на пресовий фонд „Веселки" наберуть масовий характер.

Н. Н.

о. Ст. Хабурський
капелян Коша УСС в Торонті

АПЕЛЬ УСС У ТОРОНТІ

Кіш Братства Українських Січових Стрільців у Торонті відбув свій Апель — згідно з наказом Головної Ради Братства УСС — 11-го вересня, о 3-ій год. пополудні, в авдиторії УНО (при вул. 297 Каледж). Присутніх було 40 побратимів.

∴

Заля святочно прибрана. На малиновому оксамиті — державний знак України: тризуб, поміж рідними прапорами; по обох боках дати: 1914-1954.

У відповідній віддалі стіл, на ньому: стрілецька шапка, хрест, свічка, китиця квітів, кріс і шабля. Сходяться побратими. На грудях у кожного — ювілейна відзнака на зеленому листочку з ягідками червоної калини. Святочний настрій — це ж бо справді сьогодні небуденне свято... 40-ліття горіння великої ідеї народу, а оце вони, її жерці. Сорок років важкої, кривавої боротьби, а на їхніх тілах близни перших ран, які в серці так часто кривавлять. Вони ж перші з тих вибранців, що серед тої суміші чужих інтересів на нашій землі, перші пішли у кривавий тан, з ясною метою, під голубо-золотим прапором: за Волю України! Вони пережили тріюмфи славних боїв-перемог і гіркість розчарувань... Всі почування воїна-бойовика не були їхньому серці чужими, крім одного: страху і резиґнації. „Нам поможе святий Юр і Пречиста Мати!"... Це — їхній клич, це — їхня сила і завзяття, як воїнів, а нині — велика надія перемоги, велика віра останніх могіканів славних Українських Січових Стрільців...

∴

Чота побратимів вишикувалась у дві лаві. Почесна стійка обабіч стола-символу на своєму місці. На залю входять дружини побратимців, одинокі свідки тої урочисто-святочної хвилини. Точно о год. 3-тій командант Коша командує: „Позір!" — Виструнчилась чота. І стало тихо-тихо, лише серце в кожного наче молотом вдаряє. — „В цю хвилину всюди, де дійшов наказ Головної Ради Братства УСС, стоять наші товариші зброї на „позір". Перше: на пам'ятку дня вимаршу Українських Січових Стрільців на поле бою, за волю України... І з грудей сивочубих січовиків вирвалась оця на дні душі бережена - захована і кров'ю стрілецькою серце полита пісня: „Гей у лузі червона калина похилилася..." Голоси зливаються в один могутній акорд. І вириваються з цих вузьких стін-мурів далекого міста, щоб злучитись з хором тих двох і пів соток по всьому світі розкинених друзів-побратимів і разом полинути світами туди, де вона зродилась і виростала, туди, де зажурена наша славна Україна, щоб сказати їй сердечне, бадьоре слово надії, що „ми тую червону калину підіймемо, а ми нашу славну Україну гей, гей, розвеселимо..." Останні слова, наче на підтвердження, нами повторюються... гей, гей розвеселимо... Чи чуєш Ти, Україно, рідний Краю?...

∴

Стихає пісня, а Кошовий продовжує: „друге, на віддання пошани товаришам, що впали в боях, згинули по в'язницях, померли в службі українському народові"... В мовчанні поникло 40 голов — у пошані перед маєстатом геройської смерти — жертви товаришів - побратимів, друзів сердечних... Мовчать уста, та думка стрілою летить — до них, на ті їхні тихі могили з похилими хрестами. Сніжний Бескид, Маківка, а тут Серет, Семиківці, Лисоня, Конюхи, наче в калейдоскопі... І куди ще? Ціла Україна — це геройський шлях слави, позначений їхньою кров'ю і могилами. Ось Янівський цвинтар... рівні стрілецькі могилки, наче до звіту, стали перед своїм генералом, а там, ген, могила дорогого сот. Вітовського... Як далеко відбився від своїх хлопців, а він їх так любив! А далі і Ротердаму міське кладовище... — і клониться душа в глибокому поклоні і, цілуючи хрест, стрілецьке серце поновлює присягу вірности великій Ідеї Народу...

∴

„Третє — продовжує сотник — на засвідчення, що Українські Січові Стрільці готові все і всюди служити вірно тій Ідеї, для якої пішли в 1914-ому році у бій"... „Ще не вмерла Україна..." — рівно й твердо, слово за словом, не то співають, не то наче молитву проказують старі вояки... „Україно, спокійна будь!" Ти не вмерла і не вмреш! Ти живеш і жити будеш! Бо Україна — це ми, Україна — це весь народ, це непоборимий геройський Дух усіх синів української Землі! — „Україно, спокійна будь, тверда, як сталь, стрілецька грудь", грудь Твоїх синів. Твій образ, Україно, Твій прапор — горіючий смолоскип Волі ми передали, враз із заповітом боротьби аж до перемоги, нашим нащадкам, нашим дітям і внукам. Посів нашої крови, глянь, яке жниво зродив! З двох і пів куреня УСС скільки полків, бригад і армій зродила твоя, Україно, земля! Хто всилі нині почислити ті сотні тисяч, мільйони героїв, що твоїм солодким словом: Україна припечатували останню сторінку свого життя, що віддали останню краплину крови за Тебе, кохана Вітчизно!... Сорок років жорстокої, кривавої боротьби, але сини Твої не схиляють прапору Волі! Чи можеш Ти вмерти Україно, маючи таких дітей? Чи може згинути нарід, що видав і далі видає стільки і таких героїв?! Ніколи! „Згинуть наші вороги, як роса на сонці..." — певним і рішучим голосом закінчують останню точку Апелю Українські Січові Стрільці. „Спочинь!". Слідуючий побідний, радісний Ювілейний Апель святкуватимуть Українські Воїни на вільній землі Української Держави.

● Новий комуно - китайський уряд, оформлений наприкінці комуно - китайськоі „конституанти", складається з 35 членів, віце-прем'єрів і міністрів. Комуно - китайським прем'єром є надалі Чу Ен-лай, який є також міністром закордонних справ. Недавній головний командувач комуно - китайських „добровільців" в Кореї, 54-літній ген. Пенг Тег-гуай став віце-прем'єром, що ним стали теж два інші комуно - китайські генерали.

З наших буднів

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ „ВЕСЕЛКИ"

З новонародженою газетою є таксамо, як з новонародженою дитиною. Тільки очі отворить — зараз кричить: давай їсти! Давай молока, кашки, джусу та інших подібних вітамінів.

В місяці вересні ц. р. завітав містер - бузько до Союзової хати: з Батька-Союза і з Матері - „Свободи" прийшло на світ бейбі — дитяча газетка „Веселка". Асистували при цих народинах наші мистці та письменники з ОПДЛ („Лис Микита" сказав би простіше — з „Опудала").

Дитина красна, здорова, сміється, побрикує, але, самособою розуміється, кричить — давай їсти! Давай гроші на папір, на друк, на фарбу, ну, та й тим панам-асистентам, що її пишуть та розмальовують, також треба капнути хоч по бідній десятчині за їхню роботу.

А тут Союзовий Ґазда, пан Роман Слободян, безрадно руки розкладає:

— Саррі, каже, я знаю, чого дитина потребує, але нічого не пораджу. Конвенція у Вашінґтоні опутала мені руки. Просили ми шановних делеґатів: панове, докиньте по десять центів місячно до „Свободи", то й нам це вийде на здоров'я і бейбі буде забезпечене, поки не виросте в люди. Та що ж... Панове-делеґати дуже нас хвалили за нашу ініціятиву, але замість дати гроші — ущасливили нас рекомендаціями. А від того — ситий не будеш.

Тут, очевидно, дехто може сказати з правдивим обуренням:

— Ічі, яких же то делеґатів ми вислали до ясної столиці?.. Що не мали дрібочки серця і шкодували два ніклі для такої красної дитини?

То я в цьому місці дозволю собі стати в обороні пп. делеґатів. Я поставлю прямий закид саботажу отому лайдачині-бузькові, бо він запізнився на пів року! Чому він не прилетів на Конвенцію з готовою „Веселкою"?.. Я певен, що якби Батько-Союз і Мати-„Свобода" принесли були бейбі до Статлер Готелю та показали делеґатам, яке воно файне, тоді і найтвердшому з них серце зм'якло б і Конвенція напевно схвалила б відповідні фонди на газетку.

Ну, але 23-тої Конвенції УНСоюзу назад не завернеш, до 24-тої ще довго ждати, а тут дитина вже їсти хоче. Гадаю, що тепер слово за нами, Союзова Громадо! Якби там не було, а дитина рахується наша. Хоч нас, формально, не просили на хрестини, то ми самі, добровільно, станьмо хресними батьками „Веселки" та скиньмо нашій малій хрещениці по пару долярів у презенті.

Є нас, у союзових рядах, понад 50 тисяч дорослих членів. Якби так кожний кинув тільки по два долярчики... ой, дальше не рахую, бо вже голова закрутилася!...

Але, для святої певности, кидайте краще по три доляри...

Ікер.

З Театру

Український Театр в Америці. — Мольєр: „Тартюф", комедія на 5 дій. Переклад В. Самійленка. Прем'єра в Ню Йорку, 26 вересня 1954.

Найбільша трудність у виставленні п'єси, писаної триста років тому, полягає у тім, щоб глядачі не стояли під враженням, що дивляться на анахронічну історію. Можна це осягнути тільки тоді, коли театральний глядач є настільки зацікавлений акцією і грою, що не вдається в аналізу різниць між сучасністю і минулим. З п'єсами Мольєра є та особлива „заковика", що Мольєр відкидає всякі сценічні ефекти, а простота його сценічних засобів зводиться до двох чинників: мова і актор. Мольєр є сьогодні вже камерним автором, себто — вимагає спеціяльної атмосфери і спеціяльної постанови. Найбільша заслуга постанови „Тартюфа" Українським Театром в Америці є саме створення тієї камерної, вузько-інтимної атмосфери, яка наближує сцену з авдиторією, акторів із глядачами. О. Добровольська старалася по змозі найвірніше перенести кусничок 17 сторіччя на естраду Фешен Інституту. Їй удалося це блискуче. Єдність часу і місця, респектована Мольєром, звеличником античної драми, дозволяє подбати за найскромнішу одну задню кулісу, стіл, кілька крісел та й годі, не викликуючи при тому враження бідности. Зате треба подивляти Йосипа Гірняка і О. Добровольську, як вони розв'язали трудність аж 12 дієвих осіб у Тартюфі, не сягаючи по акторські сили з-поза Ню Йорку і найближчої околиці. Видно було залізну руку вчителя й режисера, що зуміли добути максимум з молодих адептів, талановитих, але потребуючих вказівок і керми буквально фраза за фразою, рух за рухом, ява за явою.

Трудно розмежувати, де заслуга актора - виконавця, а де режисера - педагога, коли стверджується напр., що ніодин виконавець не показував ані нотки шаржу. Коли згадати, що декого з отого ансамблю в попередніх виступах очевидячки „тягнуло" до шаржування, то успіх „Тартюфа" став для них чудовою показною лекцією: шарж є найпримівивнішим засобом підкреслювання комізму, сприйнятливим тільки для найпримітивнішої публіки, а для всього камерного репертуару є убивством, бо є запереченням простоти і природности. Виконавці всіх роль були природні, безпосередні, з гарною дикцією, що віддавала чудовий вірш напів призабутого В. Самійленка. Поза Орґоном Йосипа Гірняка, який самою своєю появою на сцені викликав спонтанну овацію публіки, а створив яскравий тип наївного і примітивного багатого міщуха Людвікової доби, — на перше місце вибилась молода В. Калин у ролі Дорини. Сама з акторського роду (батько — колись актор галицьких театрів, а бабка — славна Борисоглібська) — має очевидну акторську „іскру": велика свобода рухів, сценічний темперамент, поруч із гарною молодечою появою здобули тій молоденькій артистці відразу серця публіки. — Д. Крушельницька з достоїнством грала ролю вірної дружини, що може повчити чоловіка також про її інші можливості. — Л. Сай була в міру наївною, безборонною і закоханою. — І. Куліш ще раз виказала широчінь свого таланту особливо до характеристичних роль (скільки людей на залі підозрівали, що стареньку самовладну панію Парнель грає молоденька дівчина!), — а О. Добровольська мабуть зумисне взяла собі маленьку ролю служниці Фліпоти, щоб показати молодим акторам і акторкам, що вартість артиста і його гри не міряється довжиною його ролі. — Титулову постать відтворював М. Чолган. Мав першорядну маску. Побажати б більше рухливости і голоснішої вимови. Був дуже добрий у сцені „покути" в другій яві та в переході від підлесливости до брутальности. — Я. Шуган був відважний і імпульсивний (Даміс), І. Шуган — лицарський і амбітний (Валер), В. Змій — розумний шваґер немудрого Орґона (Клеант), — М. Понеділок навіть з маленької ролі зумів витиснути чимало комізму (Лояль) і врешті Р. Леґедза був непоганим поліціянтом, що грає у „Тартюфі" ролю „деус екс махіна" античної драми, який з'являється в моменті найбільшого заплутання і одним кивком заспокоює всю бурю.

Костюми з майстерні Бражника у великій мірі причинились до створення на сцені культурної, елеґантної атмосфери, бо виказали пієтизм, з яким Театр поставився до Мольєра. Те саме можна сказати про оформлення сцени арт. мал. М. Радишем. 5 дій стягнено фактично до двох з однією перервою. Через те скорочено весь вечір до двох з половиною годин, що їх близько півторатисячна публіка перевела в культурному, приємному настрої, даючи вияв свого вдоволення численними оплесками при одвертій сцені, вибухами сміху та квітами для керівників.

Іван Кедрин.

ДЕНВЕРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

мільйонів долярів, до 1 січня 1956 року.

„Українська Громада" в Денвері дбає про організацію власної книгозбірні. Одночасно керівництво Громади піклується й про збільшення „україніки" в Денверській Книгозбірні. Останньо УВАН і НТШ також почали надсилати туди свої видання.

В міру збільшення української колонії в Денвері, в Загальному Відділі Книгозбірні міг би і повинен постати Український Підвідділ, що повинен обіймати не тільки книги, брошури, часописи, але й українські платівки, рукописи, картини, ноти і т. п. матеріяли. В новому будинку для Українського Підвідділу місце й фахова обслуга знайдеться! Акцію у цьому напрямі слід розпочинати заздалегідь.

Ось тоді то Денверська Прилюдна Книгозбірня стане не тільки американською, але й українською святинею науки й культури.

ТАРЗАН, ч. 3349. Оточені

AS THE FOUR, LED BY RONDAR IN THEIR ESCAPE, APPROACHED THE GATE TARZAN'S ANIMAL INSTINCT WARNED HIM OF DANGER

ABRUPTLY, AS THEY ADVANCED, TOMOS AND THE MEN OF THE WATCH ROSE ABOUT THEM FROM THE BRUSH BORDERING THE LANE.

"DO NOT KILL THEM!" CRIED TOMOS "THEY MUST BE TAKEN ALIVE — TO DIE IN THE LION PIT!"

Distr. by United Feature Syndicate, Inc

Коли чвірка, ведена Рондаром до втечі, наблизилася до брами, тваринний інстинкт остеріг Тарзана про небезпеку.

Раптом, коли вони посувалися вперед, Томос і вартівники вийшли до них з кущів, що росли обабіч вузької дороги.

— Не вбивайте їх! — закричав Томос. — Їх треба взяти живими, щоб згинули в левиній ямі!